

การวิเคราะห์บทบาทของหนังสือพิมพ์รายวันต่อการสร้างภาพลักษณ์

พล.ต.จำลอง ศรีเมือง ในช่วงปี 2523-2539



นางสาวกิตติวรรณ ปุ่มบางกะดี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการหนังสือพิมพ์ ภาควิชาวารสารสนเทศ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-637-217-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- 8 ๕๕๖

๕17536716

AN ANALYSIS OF THE ROLES OF DAILY NEWSPAPERS  
IN PORTRAYING THE IMAGE OF GENERAL CHAMLONG SRIMUANG  
DURING THE YEARS 1980-1996

Miss Kittiwat Phungbangkadee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements  
for the Degree of Master of Arts in Journalism

Department of Journalism

Graduate School


Chulalongkorn University

Academic Year 1997

ISBN 974-637-217-3

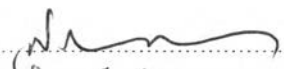
หัวข้อวิทยานิพนธ์     การวิเคราะห์บทบาทของหนังสือพิมพ์รายวันต่อการสร้างภาพลักษณ์  
   พล.ต.จำลอง ศรีเมือง ในช่วงปี 2523-2539  
โดย                                     นางสาวกิตติวรรณ ปุ๋นบางกะดี  
ภาควิชา                                   วารสารสนเทศ  
อาจารย์ที่ปรึกษา                   ศาสตราจารย์สุกัญญา สุตบรรทัด

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง  
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

  
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย  
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุภาวัฒน์ ชุติววงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

  
..... ประธานกรรมการ  
(รองศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิรโสภณ)

  
..... อาจารย์ที่ปรึกษา  
(ศาสตราจารย์ สุกัญญา สุตบรรทัด)

  
..... กรรมการ  
(รองศาสตราจารย์ รจิตลักษณ์ แสงอุไร)

## พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

กิตติวรรณ ปุงบางกะดี : การวิเคราะห์บทบาทของหนังสือพิมพ์รายวันต่อการสร้างภาพลักษณ์  
พล.ต.จำลอง ศรีเมือง ในช่วงปี 2523-2539 (An analysis of the roles of daily newspapers  
in portraying the Image of GENERAL CHAMLONG SRIMUANG during the years  
1980-1996) อ.ที่ปรึกษา : ศ. สุกัญญา สูดบรรทัด ; 330 หน้า. ISBN 974-637-217-3.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบถึงการนำเสนอเนื้อหาในการกำหนดภาพลักษณ์ของพล.ต.จำลอง ศรีเมือง ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ ในช่วงเวลาและสถานการณ์ที่ต่างกัน โดยได้ตั้งข้อสันนิษฐานในการวิจัยไว้ 2 ข้อ คือ (1)หนังสือพิมพ์นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของพล.ต.จำลอง ศรีเมือง ในแต่ละช่วงแตกต่างกัน และ(2)ปัจจัยที่ล้อมรอบ(การเมืองการปกครอง สังคม ศาสนา ความสัมพันธ์กับประชาชน เศรษฐกิจ) ในแต่ละช่วงมีผลต่อการนำเสนอภาพลักษณ์ของพล.ต.จำลอง ศรีเมือง ทางหน้าหนังสือพิมพ์

ผลการวิจัยพบว่า (1)รูปแบบการนำเสนอเนื้อหา ในช่วงที่ 1-3,6 ไทยรัฐมีจำนวนชิ้นในการนำเสนอมากกว่ามติชน ในช่วงที่ 4 และ 7 มติชนมีจำนวนชิ้นในการนำเสนอมากกว่าไทยรัฐ และช่วงที่ 5 ทั้งไทยรัฐและมติชนมีจำนวนชิ้นในการนำเสนอเท่ากัน (2)จำนวนเนื้อที่ ในช่วงที่ 1,3-4, 6-7 นั้นเป็นไปตามจำนวนชิ้นจากรูปแบบการนำเสนอ สำหรับในช่วงที่ 2 ถึงแม้ไทยรัฐจะมีจำนวนชิ้นในการนำเสนอมากกว่ามติชน แต่เมื่อวัดเป็นจำนวนเนื้อที่แล้วปรากฏว่ามติชนมีจำนวนเนื้อที่มากกว่าไทยรัฐ และในช่วงที่ 5 ที่มีจำนวนชิ้นในการนำเสนอเท่ากัน แต่จำนวนเนื้อที่ที่นำเสนอปรากฏว่า มติชนมีจำนวนเนื้อที่มากกว่าไทยรัฐ (3)ประเด็นของข่าว ปรากฏว่า ตั้งแต่ช่วงที่ 1-7 ทั้งไทยรัฐและมติชน เน้นการนำเสนอประเด็นของข่าวด้านการเมืองการปกครองมากที่สุดเหมือนกัน ส่วนประเด็นที่ถูกนำเสนอรองลงมา คือประเด็นด้านสังคม (4)คำหรือข้อความที่แสดงบุคลิกภาพของพล.ต.จำลอง ศรีเมือง ปรากฏว่า ตั้งแต่ช่วงที่ 1-7 คำหรือข้อความโดยภาพรวมแล้วจะเป็นคำที่แสดงไปในลักษณะเชิงบวกมากกว่าเชิงลบ ส่วนฉายาที่หนังสือพิมพ์ใช้เรียกแทนชื่อพล.ต.จำลอง ศรีเมืองนั้น หนังสือพิมพ์ตั้งฉายาจากการปฏิบัติศาสนกิจที่เคร่งครัดของพล.ต.จำลอง ศรีเมือง เช่น "ท่านมหาจำลอง" , "กระบี่มือเดียว" เป็นต้น (5)ภาพลักษณ์ของพล.ต.จำลอง ศรีเมืองจากรูปแบบการนำเสนอในส่วนของความคิดเห็น ปรากฏว่าไทยรัฐและมติชนนำเสนอภาพลักษณ์ที่เป็นลบน้อยที่สุดเหมือนกันในช่วงที่ 1-4 เนื่องจากการปฏิบัติตนที่แตกต่างจากนักการเมืองทั่วไปที่มีให้เห็นไม่มากนักทำให้สื่อหนังสือพิมพ์และประชาชนให้การต้อนรับและสนับสนุนส่วนช่วงที่ 5 นำเสนอภาพลักษณ์ที่เป็นกลางมากที่สุดเหมือนกัน เพราะเป็นช่วงที่เกิดเหตุการณ์ "พฤษภาทมิฬ" ถ้านำเสนอข่าวสารไปในทางด้านใดด้านหนึ่งจะเป็นผลเสียต่อประเทศชาติและประชาชน ฉะนั้นในช่วงนี้หนังสือพิมพ์จึงมีความระมัดระวังในการนำเสนอข่าวสารเป็นพิเศษ และในช่วงที่ 6-7 นำเสนอภาพลักษณ์ที่เป็นบวกน้อยที่สุดเหมือนกัน เนื่องจากภาพการปฏิบัติตนกับการกระทำหลังเหตุการณ์"พฤษภาทมิฬ" ของพล.ต.จำลอง ศรีเมือง มีความขัดแย้งในตัวเอง ทำให้ประชาชนมีความสับสนและไม่แน่ใจว่าพล.ต.จำลอง ศรีเมือง เป็นคนดีจริงหรือไม่

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญการข่าว หัวหน้าข่าว และคอลัมนิสต์ พบว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ชื่อฉบับมีกระบวนการคัดเลือกและนำเสนอข่าวที่คล้ายคลึงกัน ทั้งนี้ไทยรัฐจะเน้นการนำเสนอข่าวที่เป็นที่สนใจของประชาชน ในขณะที่มติชนนำเสนอข่าวโดยขึ้นอยู่กับสถานการณ์เป็นสำคัญ และจากผลการวิจัยสรุปได้ว่า เป็นไปตามข้อสันนิษฐานในการวิจัยทั้ง 2 ข้อ คือ (1) หนังสือพิมพ์นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของพล.ต.จำลอง ศรีเมือง ในแต่ละช่วงแตกต่างกัน และ (2) ปัจจัยที่ล้อมรอบในแต่ละช่วงมีผลต่อการนำเสนอภาพลักษณ์ของพล.ต.จำลอง ศรีเมือง ทางหน้าหนังสือพิมพ์ ซึ่งปัจจัยทางด้านการเมืองการปกครองถูกนำเสนอมากที่สุด

ภาควิชา .....วารสารสนเทศ.....  
สาขาวิชา .....การหนังสือพิมพ์.....  
ปีการศึกษา .....2540.....

ลายมือชื่อนิสิต .....  
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....  
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

# # C 850069 : MAJOR JOURNALISM

KEY WORD:

GENERAL CHAMLONG SRIMUANG / IMAGE

KITTIWAN PHUNGBANGKADEE : AN ANALYSIS OF THE ROLES OF DAILY NEWSPAPERS IN PORTRAYING THE IMAGE OF GENERAL CHAMLONG SRIMUANG DURING THE YEARS 1980-1996. THESIS ADVISOR : PROF. SUKANYA SUDBANTHAD. 330 pp. ISBN 974-637-217-3.

The major objective of this research is to know the detailed information portraying the image of General Chamlong Srimuang in daily newspapers during different time period and situations. We have set up 2 topics for this analysis which are (1) The daily newspapers reported the information about the image of General Chamlong Srimuang in different time period. (2) Several environment factors (political situations, social condition, religious issues, his relationship with the public and the economic condition) in each period which affected the process of portraying the image of General Chamlong Srimuang through the daily newspapers.

The research result indicated that (1) In the 1-3, 6, Thai Rath reported more information about General Chamlong than Matichon. In the 4 and 7 period, Matichon proposed more information about General Chamlong to the public than Thai Rath did. However, both Thai Rath and Matichon reported an equal amount of information to the public. (2) Total space in the 1, 3-4 and 6-7 was in accordance to the pattern of reports except the information in period 2 and 3. (3) When we consider each issue, we found out that from the 1 period to the 7 period, both Thai Rath and Matichon emphasized on reporting the political issues. (4) Words or phrases which expressed the characteristics of General Chamlong indicates that in the 1 period to the 7 period, the overall image of General Chamlong was expressed in the positive direction than in the negative one. The news reporter called his nickname from his strict religious practice such as "Great Chamlong", "Single Meal Sword", etc. (5) Image of General Chamlong through the opinion of news reporters indicated that both Thai Rath and Matichon proposed the least amount of negative image of General Chamlong to the public in the 1 period to the 4 period. Additionally, the media and the public welcomed and supported Gen. Chamlong because of the difference in his behavior from other political leaders. In the 5 period, the news reporters proposed the highest amount of impartial information to the public because it was in the period of "May Protestation Day". The negative or positive information for readers would create damage for the country and the public. Thus, most of the news reporters were more careful in disseminating the sensitive information to the public. In the 6 and 7 period, these newspapers issued the least amount of positive information to the public because his behavior after "May Protestation Day" was contradict to what he had behaved before. The public were confused and were not sure whether General Chamlong was a good politician.

According to the interview from the assistant editor, chief of news reporters and columnists, both Thai Rath and Matichon have similar selection and reporting procedures. Thai Rath emphasized on reporting the news which are in public's interest while Matichon reported the critical situation to the public. Thus, we are able to conclude that the research result was in accordance to the previous assumptions (1) The newspapers reported about detailed information of General Chamlong Srimuang's image in different time period. (2) The environmental condition in each period affects the process of portraying the image of General Chamlong Srimuang.


ภาควิชา.....วารสารสนเทศ.....

สาขาวิชา.....การหนังสือพิมพ์.....

ปีการศึกษา.....2540.....

ลายมือชื่อนิสิต..........

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..........

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..........

## กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาและช่วยเหลืออย่างดียิ่งของศาสตราจารย์ สุกัญญา สุดบรรทัด อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ และตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ยิ่ง รวมทั้งรองศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิระโสภณ ที่กรุณาเป็นประธานกรรมการสอบ และรองศาสตราจารย์ รจิตลักษณ์ แสงอุไร ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบ ณ โอกาสนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ คุณบุญเลิศ คชายุทธเดชและคุณประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์ แห่งหนังสือพิมพ์มติชน คุณโกวิท สัตถายันและคุณปราโมทย์ ฝ่ายอุประ แห่งหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ผู้ให้ความช่วยเหลือและให้ความสะดวกแก่ผู้วิจัยในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ และวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเสร็จสมบูรณ์มิได้หากไม่มี พี่เบิ้ม หรือคุณประชาไท ธนณรงค์ แห่งหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ผู้ที่อยู่เบื้องหลังในการให้ความช่วยเหลือผู้วิจัย ให้ความสะดวกในการติดต่อขอสัมภาษณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง อีกทั้งขอขอบคุณบรรณารักษ์หอสมุดแห่งชาติ และพี่ตี่ง เจ้าหน้าที่ศูนย์ข้อมูลมติชนที่ให้ความกรุณาในการค้นคว้าข้อมูลต่างๆ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ที่ให้กำลังใจเสมอมา ไม่ว่าจะเป็นเพื่อน ๆ มหาวิทยาลัยสยาม และเพื่อนๆ พี่ๆ ที่ร่วมเรียนทุกคนที่เอื้ออาทรและให้กำลังใจตลอดมา โดยเฉพาะ พี่ยุ้ย ที่คอยช่วยเหลือให้ความสะดวกในการประสานงาน พี่ตุ๊ก พี่เบญจ ยีสต์ และพิมพ์ ที่สละเวลาช่วยทำการวิเคราะห์ข้อมูล และขอขอบคุณมากสำหรับบุคคลท่านหนึ่งที่ไม่ประสงค์จะออกนาม ผู้ที่เป็นแรงบันดาลใจ และให้กำลังใจอย่างดีเสมอมา ทำให้ผู้วิจัยเข้มแข็งและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ท้ายที่สุดขอกราบพระคุณ คุณพ่อ ผู้ปลุกปั้นให้ลูกผู้หญิงได้มีโอกาสร่ำเรียนเขียนอ่านอย่างเต็มกำลังและทั้งชีวิต คุณแม่ ผู้ให้ความเข้าใจ ห่วงใยและดูแลเอาใจใส่ พี่ชาย และน้องสาว ที่คอยให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

## สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
<b>บทที่</b>	
<b>1 บทนำ.....</b>	<b>1</b>
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ปัญหาที่วิจัย.....	13
1.3 วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	13
1.4 ขอบสันนิษฐานในการวิจัย.....	13
1.5 กรอบที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	14
1.6 ขอบเขตของการศึกษา.....	15
1.7 นิยามศัพท์.....	16
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	20
<b>2 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....</b>	<b>21</b>
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์.....	21
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับภาพลักษณ์.....	32
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดหัวข้อเรื่องพิจารณาโดยสื่อมวลชน.....	38
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับนายประตูข่าวสาร.....	43
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหา.....	45
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
2.7 สรุปเกี่ยวกับแนวความคิดที่นำมาใช้ในการวิจัย.....	54

## สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
3	ระเบียบวิธีวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล..... 56
3.1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย..... 56
3.2	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล..... 59
3.3	หน่วยของการวิเคราะห์..... 66
3.4	การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 66
3.5	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 69
3.6	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 69
4	ผลการวิจัย..... 72
	<u>ตอนที่ 1</u> แสดงความถี่ในแต่ละช่วง..... 73
	ช่วงที่ 1 เป็นเลขชาย นายกช เปรม ..... 73
	ช่วงที่ 2 ลงสมัครผู้ว่าฯกทม.ครั้งที่ 1..... 101
	ช่วงที่ 3 ลงสมัครผู้ว่าฯกทม.ครั้งที่ 2..... 134
	ช่วงที่ 4 ลงสมัครส.ส. ครั้งที่ 1..... 160
	ช่วงที่ 5 แคนนำประชาชนเหตุการณ์ "พฤษภาทมิฬ"..... 172
	ช่วงที่ 6 ลงสมัครส.ส. ครั้งที่ 2..... 190
	ช่วงที่ 7 ลงสมัครผู้ว่าฯกทม.ครั้งที่ 3..... 226
	<u>ตอนที่ 2</u> เปรียบเทียบผลที่ได้ทั้ง 7 ช่วง..... 243
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 271
6.1	สรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหาในแต่ละช่วงที่ศึกษา..... 272
6.2	การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์..... 287
6.3	อภิปรายผลการวิจัย..... 300
6.4	ข้อเสนอแนะ..... 305
	รายการอ้างอิง..... 306
	ภาคผนวก ..... 311
	ประวัติผู้เขียน..... 330